

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών για το νομοσχέδιο «Ο περί Κοινωνικών Επιχειρήσεων Νόμος του 2019»

Παρόντες:

Ελένη Μαύρου, πρόεδρος

Ευανθία Σάββα

Γιώργος Κάρουλλας

Ξένια Κωνσταντίνου

Πανίκος Λεωνίδου

Παύλος Μυλωνάς

Μαρίνος Σιζόπουλος,

εκπροσωπώντας τον

κ. Κωστή Ευσταθίου

Μη μέλη της επιτροπής:

Χαράλαμπος Θεοπέμπτου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δεκαπέντε συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στο διάστημα μεταξύ 2 Σεπτεμβρίου 2019 και 5 Οκτωβρίου 2020. Στις συνεδρίες της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υπουργείου Οικονομικών, του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη και της Υπηρεσίας Συνεργατικών Εταιρειών του ίδιου υπουργείου, του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Υπουργείου Υγείας, της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης, του Γενικού Λογιστηρίου, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού και της Κυπριακής Συνομοσπονδίας Οργανώσεων Αναπήρων.

Σημειώνεται ότι ο Επίτροπος Εθελοντισμού, παρ' όλο που δεν κλήθηκε, υπέβαλε τις θέσεις του επί του νομοσχεδίου γραπτώς.

Σημειώνεται επίσης ότι στο στάδιο της συζήτησης παρευρέθηκαν και τα μέλη της επιτροπής Γιώργος Τ. Γεωργίου, Ανδρέας Κυπριανού, Κωστής Ευσταθίου και Λίνος Παπαγιάννης.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η θέσπιση νομοθετικού πλαισίου βάσει του οποίου ορισμένες νομικές οντότητες, ήτοι εταιρείες, συνεργατικές εταιρείες και άλλης νομικής μορφής επιχειρήσεις, θα δύναται υπό προϋποθέσεις να εγγραφούν ως κοινωνικές επιχειρήσεις, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη μίας εναλλακτικής μορφής επιχειρηματικότητας στη Δημοκρατία.

Ειδικότερα, με τον προτεινόμενο νόμο καθορίζονται κυρίως τα ακόλουθα:

1. Η αρμόδια αρχή, η οποία για τους σκοπούς του προτεινόμενου νόμου θα είναι η Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης.
2. Το πεδίο εφαρμογής του προτεινόμενου νόμου και ειδικότερα οι νομικές οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα και οι οποίες θα δύναται να λειτουργούν ως κοινωνικές επιχειρήσεις.
3. Η υποχρέωση κατάρτισης και τήρησης Μητρώου Εγγραφής Κοινωνικών Επιχειρήσεων, στο οποίο θα καταχωρίζονται οι κοινωνικές επιχειρήσεις.
4. Δύο κατηγορίες κοινωνικών επιχειρήσεων και ειδικότερα οι κοινωνικές επιχειρήσεις γενικού σκοπού και οι κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης, καθώς και οι προϋποθέσεις εγγραφής αυτών στο πιο πάνω αναφερόμενο μητρώο.
5. Οι προϋποθέσεις τις οποίες μία επιχείρηση απαιτείται να πληροί, ώστε να δύναται να εγγραφεί ως κοινωνική επιχείρηση γενικού σκοπού ή ως κοινωνική επιχείρηση ένταξης.
6. Η διαδικασία εγγραφής στο πιο πάνω αναφερόμενο μητρώο των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων, καθώς και των υποχρεώσεων με τις οποίες οι εν λόγω επιχειρήσεις οφείλουν να συμμορφώνονται.

7. Η υποχρέωση επανεπένδυσης των κερδών των κοινωνικών επιχειρήσεων γενικού σκοπού σε συγκεκριμένο ποσοστό για σκοπούς επίτευξης του κύριου σκοπού λειτουργίας τους. Σημειώνεται ότι, βάσει των προνοιών του νομοσχεδίου, κύριος σκοπός λειτουργίας των επιχειρήσεων που θα εγγραφούν ως κοινωνικές επιχειρήσεις γενικού σκοπού είναι η κοινωνική αποστολή, μέσω της προώθησης κοινωνικών ή/και περιβαλλοντικών δράσεων με γνώμονα το συμφέρον της κοινωνίας.
8. Η υποχρέωση εργοδότησης σε ποσοστό κατ' ελάχιστον σαράντα τοις εκατόν (40%) ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες. Σημειώνεται ότι, βάσει των προνοιών του νομοσχεδίου, κύριος σκοπός λειτουργίας των επιχειρήσεων που θα εγγραφούν ως κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης είναι η κοινωνική αποστολή, μέσω της εργοδότησης ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες.
9. Τα αδικήματα για τα οποία θα ασκείται ποινική δίωξη και οι ποινές που θα επισύρει η διάπραξή τους.
10. Η κατ' εξουσιοδότηση νόμου έκδοση κανονισμών για τη ρύθμιση οποιουδήποτε θέματος χρήζει ή είναι δεκτικό καθορισμού, καθώς και για την καλύτερη εφαρμογή του εν λόγω νόμου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής από τους κυβερνητικούς αρμοδίους, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις κρίνονται αναγκαίες, ώστε να αναπτυχθεί στην Κύπρο η κοινωνική επιχειρηματικότητα, η οποία κατά κανόνα εμπεριέχει το στοιχείο της επιδίωξης του συλλογικού οφέλους και στοχεύει στην επίλυση διάφορων κοινωνικών προβλημάτων. Όπως επισημαίνεται, με τη θέσπιση της προτεινόμενης νομοθεσίας αναμένεται ότι θα καταστεί δυνατή η άντληση ευρωπαϊκών πόρων προς ενίσχυση της λειτουργίας των εν λόγω κοινωνικών επιχειρήσεων, οι οποίες στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας θα δύναται να παρέχουν υπηρεσίες γενικού

συμφέροντος, όπως υγειονομική περίθαλψη, παιδική μέριμνα, εκπαιδευτικές υπηρεσίες κ.λπ.

Με βάση τα ίδια πιο πάνω στοιχεία, οι κοινωνικές επιχειρήσεις διαφέρουν από τις συμβατικές επιχειρήσεις, καθότι κύριος σκοπός λειτουργίας τους είναι η εκπλήρωση κοινωνικής αποστολής, μέσω της προώθησης κοινωνικών ή/και περιβαλλοντικών δράσεων ή μέσω της εργοδότησης σε μεγάλο ποσοστό ατόμων που αντιμετωπίζουν αντικειμενικές δυσκολίες στην εξεύρεση εργασίας. Συναφώς, η υιοθέτηση του προτεινόμενου νομοθετικού πλαισίου αναμένεται ότι θα επιφέρει θετικά αποτελέσματα κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

Όπως περαιτέρω προκύπτει από τα κατατεθέντα στοιχεία, οι εν λόγω επιχειρήσεις θα έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες τα οποία σήμερα δεν προσφέρονται από το κράτος και ως εκ τούτου τα αποτελέσματα επί της οικονομίας και της κοινωνίας θα είναι εξαιρετικής σημασίας. Ιδιαίτερα, με την εργοδότηση προσώπων που συγκαταλέγονται στις ευπαθείς ομάδες αναμένεται ότι θα αυξηθεί σε συγκεκριμένους τομείς η απασχόληση προσώπων τα οποία δεν καθίσταται εφικτό να εργοδοτηθούν διαφορετικά από επιχειρήσεις, ενώ σε μεταγενέστερο στάδιο θα ληφθούν πολιτικές αποφάσεις για τη χορήγηση φορολογικών ελαφρύνσεων ή/και επιχορηγήσεων από το κράτος προς τις εν λόγω κοινωνικές επιχειρήσεις.

Στο στάδιο της μελέτης του νομοσχεδίου την επιτροπή απασχόλησαν επιμέρους ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής του προτεινόμενου νομοθετικού πλαισίου και συναφώς ζητήθηκαν από τους κυβερνητικούς αρμοδίους πρόσθετα στοιχεία και διευκρινίσεις.

Τα ζητήματα τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο ιδιαίτερης συζήτησης από την επιτροπή εντοπίζονται στα ακόλουθα:

1. Στις νομικές οντότητες που θα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του προτεινόμενου νόμου και οι οποίες θα δύνανται να εγγραφούν ως κοινωνικές επιχειρήσεις.
2. Στην ανάγκη ως αρμόδια αρχή για σκοπούς του προτεινόμενου νόμου να καθοριστεί ότι θα είναι η Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών αντί η Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης, που είχε αρχικά προταθεί με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.
3. Στο ποσοστό των εσόδων της επιχείρησης, το οποίο θα απαιτείται να προέρχεται από επιχειρηματική δραστηριότητα, προκειμένου αυτή να δύνανται να εγγραφεί ως κοινωνική επιχείρηση.
4. Στο ύψος των αμοιβών των διοικητικών στελεχών και των υπαλλήλων των κοινωνικών επιχειρήσεων.
5. Στο ποσοστό επανεπένδυσης των κερδών για την επίτευξη του κύριου σκοπού λειτουργίας των κοινωνικών επιχειρήσεων.
6. Στις προβλεπόμενες προϋποθέσεις για την εργοδότηση ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και στον καθορισμό των υπό αναφορά ομάδων για τους σκοπούς του προτεινόμενου νόμου.
7. Στην ανάγκη διενέργειας ελέγχων για τη διακρίβωση της τήρησης των προβλεπόμενων για την εγγραφή στο υπό αναφορά μητρώο προϋποθέσεων.
8. Στην ανάγκη εισαγωγής ρυθμίσεων με τις οποίες θα αποφεύγεται η έμμεση μεταφορά κερδών μεταξύ συνδεδεμένων ή συνεργαζόμενων εταιρειών.
9. Στην εισαγωγή ρυθμίσεων σε σχέση με τη διάθεση τυχόν κερδών ή πλεονάσματος, σε περίπτωση εκούσιας διάλυσης ή αναγκαστικής εκκαθάρισης της κοινωνικής επιχείρησης.

10. Στη δυνατότητα επιβολής διοικητικού προστίμου, σε περίπτωση χρήσης του όρου «κοινωνική επιχείρηση», χωρίς να έχει προηγηθεί σχετική εγγραφή στο υπό αναφορά μητρώο.
11. Στην ανάγκη εισαγωγής ρυθμίσεων για σκοπούς διασφάλισης της αποτελεσματικής λειτουργίας των κοινωνικών επιχειρήσεων στο πλαίσιο της τήρησης αυστηρών νομικών κανόνων.

Επιπροσθέτως των πιο πάνω, στο πλαίσιο της μελέτης του νομοσχεδίου κατατέθηκαν από τις διάφορες πλευρές απόψεις, εισηγήσεις και επιφυλάξεις τόσο σε σχέση με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του προτεινόμενου νόμου όσο και σε σχέση με επιμέρους πρόνοιες αυτού.

Υπό το φως των πιο πάνω, η επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, αποφάσισε να προχωρήσει σε επαναδιατύπωση μεγάλου μέρους του κειμένου του νομοσχεδίου, ώστε αφενός ως αρμόδια αρχή για τους σκοπούς του προτεινόμενου νόμου να καθοριστεί η Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών και αφετέρου ως κοινωνικές επιχειρήσεις να δύναται να εγγραφούν μόνο οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα και έχουν συσταθεί δυνάμει άλλου ειδικού νόμου, ήτοι εταιρείες, συνεργατικές εταιρείες και συνεταιρισμοί. Παράλληλα, αποφάσισε να επιφέρει στο κείμενο του προτεινόμενου νόμου περαιτέρω τροποποιήσεις, ώστε να καταστεί πιο αποτελεσματική η εφαρμογή του και να επέλθουν οι δέουσες βελτιώσεις από νομοτεχνικής πλευράς.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω, κατά πλειοψηφία της προέδρου και των μελών της βουλευτών των κοινοβουλευτικών ομάδων ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Δημοκρατικού Κόμματος, υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου και εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο, όπως αυτό έχει αναθεωρηθεί σύμφωνα με τα πιο πάνω.

Τα μέλη της επιτροπής βουλευτές της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού και το μέλος της βουλευτής του Κινήματος Σοσιαδημοκρατών ΕΔΕΚ επιφυλάχθηκαν να τοποθετηθούν κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στην ολομέλεια του σώματος.

29 Οκτωβρίου 2020

Αρ. Φακ.: 23.01.060.144-2019

ΔΠ/ΜΑΧ